

Federatie
Particulier
Grondbezit
Land in vertrouwde hand

Juridische Analyse Bos- en Bomenaanplant op landbouwgrond

Bijeenkomsten

1 en 8 november 2018

Agenda

- Kaderzetting en doel
- Rijksbeleid Wet natuurbescherming – Wnb
- Overheidsbeleid en natuurtoetsen
- Overige regelgeving en toestemming
- GLB Peiler 1 – Betalingsrechten
- GLB Peiler 1 – Vergroening maatregelen
- GLB Peiler 2 - Agrarisch natuurbeheer
- Aantrekkelijkste vormen, met minste beperkingen
- Overheid stimuleringsregelingen
- Praktijkvoorbeelden

Kaderzetting en doel

We focussen in deze analyse op Bos- en Bomenaanplant, in de zin van mengteelten op landbouwgrond.

Definitie Bos en Bomenaanplant op landbouwgrond:

Houtige, meerjarige gewassen (bomen en struiken), bewust gemengd met akkerbouw, groenteteelt of grasland, op hetzelfde perceel.

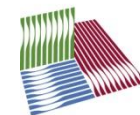
Daarmee laten we buiten beschouwing:

- Voedselbossen
- Boslandbouw
- Randbeplantingen

Doel van Bos- en Bomenaanplant op landbouwgrond:

Meervoudig landgebruik voor de productie van fruit, noten of hout.

Nevenaffecten: Klimaat bevordering (CO₂ vastlegging, fijnstof afvangen, hout is een zelf groeiende duurzaam produkt)

Rijksbeleid Wet natuurbescherming - Wnb

Definitie Bos- en Bomenaanplant:

- zelfstandige eenheid bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend,
- die een oppervlakte grond beslaat van 10 are of meer,
- of bestaat uit een rijbeplanting die meer dan 20 bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen.*

Wnb is een rijkswet, provincies bepalen echter de invulling van het beleid;

- Meldingsplicht en ontheffingen over herplanten en bij een kap-ingreep de compensatieverplichting (verhouding/mate van is provincie-afhankelijk)
- i.g.v. NNN of Natura2000, verifieer bij de provincie de (on)mogelijkheden

Bos- en bomenaanplant waarvoor geen provinciale vergunning nodig is:

- Populieren, essen, elzen, wilgen mits bedoeld voor biomassa
- Fruitbomen (incl notenbomen)
- Kerstbomen
- Kweekgoed

* bron: Rijkswaterstaat

Overheidsbeleid en natuurtoetsen

Bomenbeleid buiten de bebouwde kom → Provincie

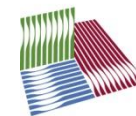
Bomenbeleid binnen de bebouwde kom → Gemeente (Algemene Plaatselijke Verordening (APV) of een specifieke bomenverordening

Gebieden kunnen ook beschermd zijn vanwege natuurlijke of culturele waarden, zoals openheid van het landschap en dan zijn vergunningen nodig voor aanplant en kap van bomen.

Bos- en bomenaanplant op landbouwgrond wordt aangemerkt als landbouwproductie (landbouwgrond -> geen bestemmingsplanwijziging)

Verdere regelingen die van belang *kunnen* zijn voor hout planten en oogsten op landbouwgrond:

- Voor boswerkzaamheden de habitattoets en soortentoets
- Privaatrechtelijk de certificering van het hout (FSC of PEFC)
- Publiekrechtelijk duurzame bosbouw regels ingevolge de EU Timber Regulation (EUTR; de Europese Houtverordening)

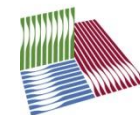

Overige regelgeving en toestemming

Indien Bos- en bomenaanplant voorzien op natuurgrond i.p.v. landbouwgrond → veel regels met betrekking tot soorten en beheersmogelijkheden van de grond → minder regelgeving-ruimte om percelen in te richten en het beheer zelf te bepalen → beperkend gevoel en probleem voor de bedrijfsvoering.

Gepachte grond?

- Pachter ← toestemming nodig van verpachter
- Vervanging/kappen alleen toegestaan voor onderhoud van het eigendom
- Bij waardeverhoging van de verpachte grond (bijvoorbeeld door aanplant fruitbomen) → verpachter verplicht aan eind pachtduur, pachter een billijke vergoeding te geven voor de veranderingen die de pachter aan het gepachte perceel heeft aangebracht (melioratierecht)

GLB Peiler 1 - Betalingsrechten

In Nederland bepaalt het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) ten aanzien van Bos- en Bomenaanplant op landbouwgrond:

> 50 bomen p/ha, uitsluitend voor de productie van hout → geen recht op betalingsrechten

< 50 bomen p/ha, met grasland voor begrazing → recht op betalingsrechten

Dit geldt voor Bos- en Bomenaanplant, met;

- fruit- en notenbomen, bessen en kweekgoed
- hakhout van wilgen en andere soorten woudbomen (bijv. es, els, populier)

Hiervoor moeten de bomen in rijen staan op ruime afstand, waardoor er geen sprake is van hinder voor landbouwactiviteiten.

GLB Peiler 1 – Vergroening maatregelen

Vergroening is een verplichting voor ondernemers die het volle bedrag aan betalingsrechten willen ontvangen.

3 Soorten vergroening maatregelen:

- ‘Gewasdiversificatie’ - Alleen 1-jarige, geen houtige, gewassen
- ‘Permanent Grasland’ - Veeteelt met bomen, mits op landbouwgrond
- ‘Ecologisch Aandachtsgebied (EA)’ - Bomen alleen indien buiten (maar wel grenzend aan) het bouwland, met uitzondering voor ‘boomgroepen in het veld’ tot maximaal 0.3 ha.

Geen ‘permanente gewassen’*, behalve wilgenhakhout waarvoor geldt:

- een weegfactor van 0,3
- een maximale omlooptijd van 5 jaar
- geen meststoffen of gewasbeschermingsmiddelen gebruik

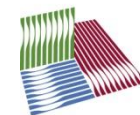
* Gewassen die geregeld een oogstbare product leveren, zoals appels, bessen, pruimen, etc

GLB Peiler 2 - Agrarisch natuurbeheer

Agrarisch ondernemers kunnen financieel ondersteund worden, wanneer zij agrarische natuur willen behouden of realiseren, mits:

- Binnen een collectief (ANV's)
- Gesitueerd in aangewezen kansrijke kerngebieden (Natura 2000 doeleinden)

Aantrekkelijkste vormen, met minste beperkingen

- Akkerbouw/groenteteelt, met rijen:
 - Kweekgoed, zoals laanbomen
 - Fruitbomen, zoals appels en kersen
 - Notenbomen, zoals walnoot en hazelnoot
 - Bessenstruiken, zoals blauwe bessen en frambozen

- Beweide graslanden met:
 - Max. 50 houtbomen p/ha op voldoende afstand, niet vallend onder Wnb definitie van houtopstand
 - Rijen fruit en/of notenbomen, zoals appels en walnoot
 - Voederbomen langs de randen van percelen die invulling geven
 - aan het Ecologisch aandachtsgebied

- Hakhoutaanplantingen voor biomassaproductie met vrije buitenloop voor bijvoorbeeld kippen

Bestaande overheid stimuleringsregelingen

Vlaanderen:

POP3 aanplantsubsidie, wat heeft gezorgd voor een toename van ondernemers die Bos- en Bomenaanplant toepassen op hun bedrijf. Ondernemers kunnen kosten vergoed krijgen voor de aankoop (80%), aanplant en steunen beschermingsmateriaal voor de bomen.

Provincie Noord-Brabant:

Vanuit het Groen Ontwikkelingsfonds (GOB) financiële bijdrage bij aankoop, waardeverlies of uitruil van gronden en bijdrage aan de inrichtingskosten. Het fonds draagt ook bij met leningen, participatie en grondtransacties. Voorwaarden: geen gebruik van drijfmest, kunstmest, bestrijdingsmiddelen. Als wordt voldaan aan deze voorwaarden kan het GOB 50% van de getaxeerde grondwaarde subsidiëren als functiewijziging en 50% van de inrichtingskosten, conform normbedragen.

Van overige overheden (nog) weinig bekend....?!

Praktijkvoorbeelden

Ministerie van LNV laat momenteel pilotprojecten uitvoeren als onderdeel van het Klimaatakkoord.

Brabantse Populieren Vereniging laat 10 ha populierenbos op landbouwgrond aanleggen.

Diverse projecten inzake Kippenuitlopen (zoals tussen appel- en notenbomen)

Het ontbreekt vooralsnog aan concrete verdienmodellen...

Binnen de Wnb en het Nederlands GLB kan de overheid meer doen om Bos- en Bomenaanplant op landbouwgrond aantrekkelijker te maken.

Een hectare landbouwgrond levert vooralsnog met traditionele gewassen nog het meeste op.

*Daarentegen stoppen steeds meer boeren hun bedrijf en vallen gronden vrij...
Dat biedt kansen voor Bos- en Bomenaanplant op landbouwgrond!*

